

2015:37

Källna kyrka – Plåt- och fogningsarbeten

Antikvarisk medverkan, 2015

Maria Johansson

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2015:37

Källna kyrka

– Plåt- och fogningsarbeten

Antikvarisk medverkan, 2015
Källna socken, 1081
Klippans kommun
Skåne län

Maria Johansson

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Tomtegatsgatan 22
223 50 Lund

www.regionmuseet.se

© 2015 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
E-rapport 2015:37

Omslagsfoto: Källna kyrka
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

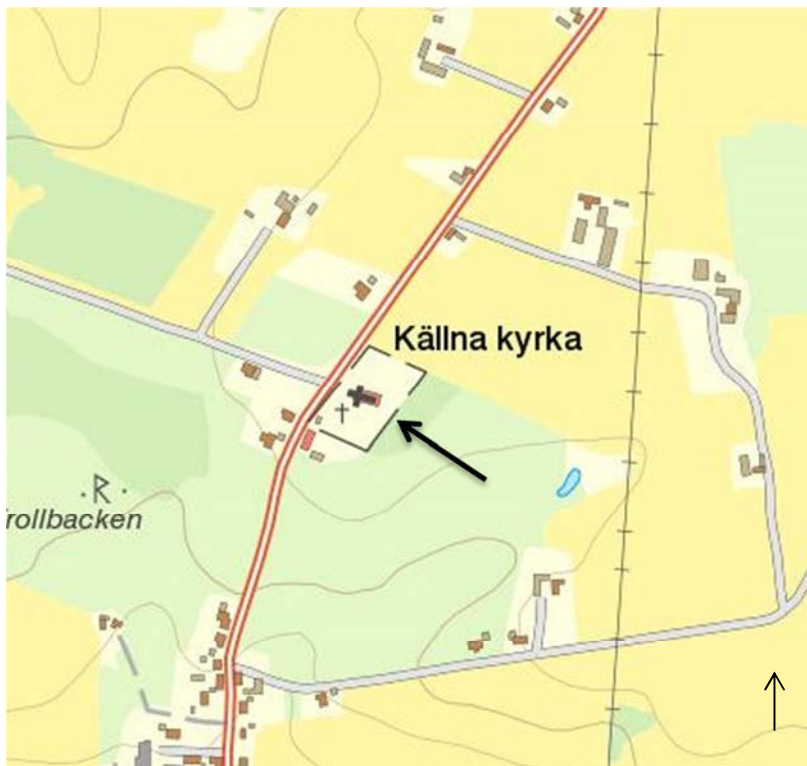
Källna kyrka

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	5
Administrativa uppgifter	5
Bakgrund	5
Utförda åtgärder	5
Avvikelse från arbetshandlingar	8
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	8
Övriga handlingar med relevans för ärendet	9

Klippans kommun, Källna med kyrkan ungefärligt markerat.

Källna kyrka markerad.

Sammanfattning av utförda åtgärder

Arbetet har omfattat plåt- och fogningsarbeten på tornet på Källna kyrka. Fogarbeten har utförts ner till långhustaketets början och omfattat samtliga fogar.

Administrativa uppgifter

Objekt	Källna kyrka
Socken	Källna
Kommun	Klippan
Arbetshandlingar	2013-06-24, Epcon KPA Konsult AB
Länsstyrelsens beslut	2013-07-2, dnr 433-16100-2013
Regionmuseets diarienummer	K12.30-234-13, 1081
Byggherre/beställare	Klippans pastorat
Byggledning/kontroll	Epcon KPA konsult, Kjell Larsson
Entreprenörer	AB Kvidinge Plåtslageri
Antikvarisk medverkan	Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne genom Maria Johansson
Byggnadstid	Våren 2015- Oktober 2015
Slutbesiktning	2015-10-16
Rapport granskad av	Åsa Eriksson Green

Bakgrund

2013-06-27 inkom en ansökan från Klippans pastorat till Länsstyrelsen i Skåne angående plåt- och fogningsarbeten på torn på Källna kyrka, Klippans kommun. Fogningen av tornteglet skulle genomföras ner till långhustaketets början. Arbetena påbörjades våren 2015 och avslutades i oktober samma år.

Utförda åtgärder

Tornet

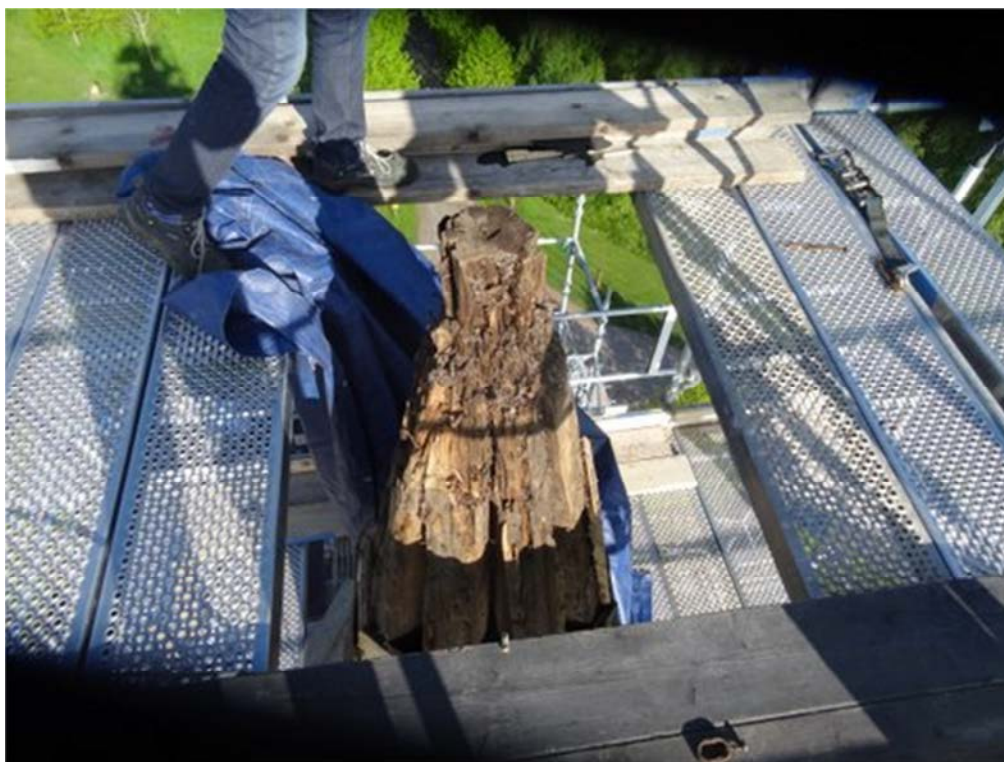
Skadebildens omfattning krävde att alla tegelstenar ner till långhustaket fogas om. Det har utförts likt tidigare, med en åsfog av hydrauliskt kalkbruk. Kulören på fogen har diskuterats och godkänts av antikvarisk medverkande. Där tegelstenar varit söndervittrade eller saknats har man ”lagat” stenen med infärgat putsbruk. Brukets kulör har diskuterats och godkänts av antikvarisk medverkande.

När krönkorset och kopparplåten på torntaket avlägsnades upptäcktes rötskador på hjärtstock och stickbjälkar. Skadan var gammal, men åtgärdades genom att komplettera med friskt virke av furu. Där kärnan på hjärtstocken var frisk kompletterades endast friskt virke runt om och på stickbjälkar avlägsnades rötskadat virke och därefter skarvades friskt virke halvt i halvt.

Koppartäckningen på tornet var lös och togs därför bort. Den har sedan ersatts med ny, likt tidigare. Även krönkorset och spiran togs ner i samband med tornarbetet. Spiran täcktes om med kopparplåt och korset har först blästrats och varmgalvaniserats, därefter har ytan avfettats och betats för att till sist strykas med ett lager blymönja och två lager svart linoljefärg.

I samband med fogningsarbetet på tornet har ljudluckorna målats med svart linoljefärg.

På tornet har befintliga stuprör återmonterats som tidigare. De har dock kompletterats i nederkant med markledande rör för att vattnet skall ledas bort från kyrkan. Rören ansluter tillsammans med dräneringen i en stenkista öster om kyrkan (se ritning i fotobilagan längst bak).

Hjärtstocken på tornet var dålig. Dock troligtvis gamla skador.

Taket innan omläggning.

Långhus

Marken runt kyrkan har dränerats runt om för att leda bort vattnet från kyrkan. Samtliga dräneringsrör har letts till en brunn på kyrkans östra sida vilken mynnar ut i en stenkista längre österut, strax utanför kyrkomuren.

Solbänksbeslagen på långskeppet var dåligt utförda och i mycket dåligt skick. Befintliga bestod av flera mindre plåtbitar som skarvats samman och fogen mellan beslagen och fasaden var bristfällig (se foto i bildbilagan längst bak). Samtliga beslag byttes mot nya i koppar som fogades för att täta mot fasadteglet.

Solbänksbeslagen innan omläggning. Här syns tydligt de dåliga fogarna mellan teglet och plåten samt de hoplappade plåtbitarna.

Avvikelser från arbetshandlingar

Inga större avvikelser från arbetshandlingarna har påträffats. Beslutet om att låta de tegelstenar som var frostsprängda lagas med infärgat putsbruk har diskuterats och godkänts av antikvarisk medverkande.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Åtgärderna på Källna kyrka har ur ett antikvariskt perspektiv utförts i enighet med Länsstyrelsens tillståndsbeslut. Regionmuseet anser att åtgärderna stämmer väl överens med kyrkans kulturhistoriska värde och genom omläggning av torn-tak samt lagning av fogarna har kyrkans framtid säkrats.

Det färdiga resultatet. Brytningen mellan tornets omfogade del och den icke åtgärdade delen är påtaglig, men kommer jämnas ut efter hand.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

- 2013-07-24 Länsstyresens tillståndsbeslut
- 2013-06-24 Arbetsbeskrivning och fotobilaga, Epcon Konsult AB
- 2013-06-24 Bakgrund/historik/åtgärdsbeskrivning, Epcon Konsult AB
- 2015-03-30 Startmötesprotokoll
- 2015-05-04 Byggmötesprotokoll 1
- 2015-05-27 Minnesanteckningar förda vid möte
- 2015-08-17 Byggmötesprotokoll 2
- 2015-08-31 Byggmötesprotokoll 3
- 2015-08-31 Förteckning över fel
- 2015-09-18 Byggmötesprotokoll 4
- 2015-10-16 Slutbesiktningsprotokoll

Kristianstad 2015-10-23

Maria Johansson

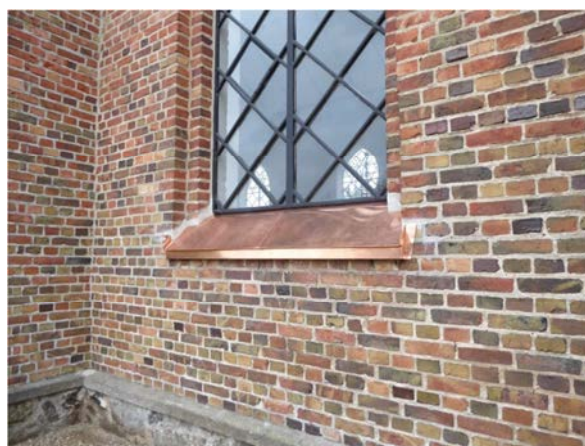
Teglet innan foglagning. Åsfogarna har här helt försvunnit.

Teglet med tydliga åsfogar efter omfogning.

Dåliga solbänksbeslag av plåt.

Nya solbänksbeslag av koppar.

Anslutningen mellan det nylagda koppertaket och ett befintligt stuprör.

Renoverad tornspira med krönkors.

Taket och fogningsarbetet är färdigt. Här syns även de målade ljudluckorna.

Brunnen där dräneringsrör och stuprör möts.

Grön markering visar brunnen, där dräneringsrör och stuprören möts. Röd markering visar stenkestans placering.

Regionmuseets E-rapportserie 2015

Kulturmiljö

1. Barkåkra kyrka – utvändig renovering, Barkåkra sn, AM, Petter Jansson, Linn Ljunggren, 2014
2. Avenboksgången och trädgården vid Araslövs herrgård - ett bortglömt grönt kulturarv, Färlöv sn, VP, Patrik Olsson, 2014
3. Konsul Perssons villa – renovering av balkong, Helsingborgs sn, AM, Maria Sträng, 2014
4. Stångby kyrkby kyrkogård, Stångby sn, VP, Kerstin Börjesson, Åsa Jakobsson, Carin Strümpel-Alftren, 2015
5. Villie kyrka – in- och utvändig renovering, Villie sn, AM, Petter Jansson, Linn Ljunggren, 2014
6. Östra Sönnarslövs kyrka, takrenovering, Östra Sönnarslövs sn, AM, Jansson, Linn Ljunggren, 2014
7. Brågarps kyrka, in- och utvändig renovering, Brågarps sn, AM, Jansson, Linn Ljunggren, 2014
8. Polemanska huset – vård av mötesplats, Färingtofta sn, VP, Helene Stalin Åkesson, 2014-2015
9. Norra Nöbbelövs kyrkogård i Lund, Norra Nöbbelövs sn, VP, Åsa Jakobsson och Anna Rabow, 2015
10. Gråmanstorp kyrka, Gråmanstorp sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2014-2015
11. Glimmebodagården – vårdåtgärder 2015, Brösarp sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2015
12. Sankt Nicolai kyrka Trelleborg – invändig renovering, Trelleborgs sn, AM, Kerstin Börjesson, 2014
13. Östra Broby kyrkogård och begravningsplats, Östra Broby sn, VP, Åsa Eriksson Green, Åsa Jakobsson och Emelie Petersson, 2014
14. Villa Fehr, Nättraby sn, AU, Jimmy Juhlin Alftberg och Emelie Petersson, 2015
15. Taket på Fru Görvels hus, Lunds domkyrkoförsamling, AK, Anna Rabow, 2008
16. Tolånga kyrka – invändig renovering och nytt värmesystem, Tolånga sn, AM, Kerstin Börjesson, 2011
17. Elinebergskyrkan, Helsingborg – takrenovering, AM, Maria Sträng, 2015
18. Hörups kyrkogård, Hörups sn, VP, Åsa Jakobsson, Cissela Olsson och Helena Rosenberg, 2014
19. Krematoriet, Helsingborg – takomläggning, AM, Maria Sträng, 2015
20. Örumshuset, Hörup sn, VP, Jimmy Juhlin Alftberg och Anna Rabow, 2015
21. S:t Petri kyrka – Värme- och ventilationssystem, Klippan sn, AM, Åsa Eriksson Green och Jimmy Juhlin Alftberg, 2013-2015
22. S:t Petri kyrka – Omläggning av damm, Klippan sn, AM, Maria Johansson och Åsa Eriksson Green, 2013-2015
23. Billesholms kyrka – renovering av golv, Norra Vrams sn, AM, Kerstin Börjesson, 2014
24. Stora Råby kyrkogård, Stora Råby sn, VP, Anna Rabow och Tony Svensson, 2015
25. Ausås prästgård, Ausås sn, VP, Anna Rabow, 2015
26. Valleberga kyrkogård, Valleberga sn, VP, Cissela Olsson och Tony Svensson, 2015
27. Ingelstorps kyrkogård, Ingelstorps sn, VP, Cissela Olsson och Tony Svensson, 2015
28. Glemminge kyrkogård, Glemminge sn, VP, Cissela Olsson och Tony Svensson, 2015
29. Vattensågen i Sönder Össjö, Skånes Fagerhults sn, AM, Maria Johansson, 2015
30. Ekeby badhus – steg två i takrenoveringen, Ekeby sn, AM, Helene Stalin Åkesson och Linn Ljunggren, 2015
31. Igelösa kyrkogård, Igelösa sn, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2015
32. Västra Hoby kyrkogård, Västra Hoby sn, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2015
33. Odarslövs kyrkogård, Odarslöv sn, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2015
34. Vanstads kyrkogård och begravningsplats, Vanstad sn, VP, Hanna Cöster och Tony Svensson, 2015
35. Lövestads kyrkogård och begravningsplats, Lövestad sn, VP, Hanna Cöster och Tony Svensson, 2015
36. Tryde kyrkogård, Tryde sn, VP, Cissela Olsson, Emelie Petersson och Tony Svensson, 2014
37. Källna kyrka – Plåt och fogningsarbeten, Källna sn, AM, Maria Johansson 2015

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AM- antikvarisk medverkan
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

